

انتخاب سرنوشت ساز

این که کدام مدرسه بهتر است و دانش آموز در آن عاقبت به خیر می شود هنوز محل بحث است. خیلی ها می گویند بچه اگر درس خوان باشد در مدارس معمولی هم پیشرفت می کند و خودی نشان می دهد، اما خیلی ها معتقدند هر چه مدرسه کیفیت بهتری داشته باشد و بچه ها را بیشتر به کار بگیرد و وقتشان را بیشتر پر کند، بهتر است.

این که کدام مدرسه بهتر است و دانش آموز در آن عاقبت به خیر می شود هنوز محل بحث است. خیلی ها می گویند بچه اگر درس خوان باشد در مدارس معمولی هم پیشرفت می کند و خودی نشان می دهد، اما خیلی ها معتقدند هر چه مدرسه کیفیت بهتری داشته باشد و بچه ها را بیشتر به کار بگیرد و وقتشان را بیشتر پر کند، بهتر است. شاید یکی از دلایلی که در ایران مدل های مختلفی از مدارس وجود دارد نیز همین تفاوت دیدگاه ها باشد تا شرایطی ایجاد شود که هر فرد با هر سلیقه ای ارضا شود.

مدارس موجود در ایران را می شود به شکل های مختلف تقسیم بندی کرد، اما متداول ترین شیوه، تقسیم مدارس از لحاظ هزینه های آن است که به این ترتیب مدارس را می شود به رایگان و شهریه ای تقسیم کرد.

مدارس رایگان همان مدارس دولتی است که البته به علت تنگناهای مالی چند سال اخیرشان در بیشتر مواقع برای گذران امور خود از مردم پول می گیرد. ورود به مدارس دولتی ضوابط خاصی ندارد و شاید به همین علت است که هنوز هم از نظر تعداد دانش آموزانی که در آن درس می خوانند در صدر قرار دارند. ثبت نام در مدارس دولتی البته یک شرط مهم دارد و آن این که دانش آموز در همان منطقه جغرافیایی زندگی کند. این شرط به ظاهر ساده البته تا به حال خانواده های زیادی را با کادر مدارس وارد چالش کرده چون بسیاری از والدین، مدرسه دولتی خاصی را نشان می کنند که در محدوده جغرافیایی محل زندگی شان واقع نشده و اصرارهایشان برای ثبت نام نیز راه به جایی نمی برد. البته با وجود این برخی خانواده ها با برخی ترفندها و برخی قول و قرارها موفق می شوند دانش آموز خود را در مدرسه مورد نظر ثبت نام کنند. در کنار مدارس دولتی، مدارس وجود دارد که لازمه ورود به آنها پرداخت شهریه است که این مدارس نیز انواع مختلفی دارد.

غیرانتفاعی، سمبل پرداخت هزینه

اسم مدارس پولی که به میان می آید مدارس غیرانتفاعی نخستین گزینه ای است که به ذهن می رسد. ورود به مدارس غیرانتفاعی نیز مثل ورود به مدارس دولتی برای همگان آزاد است، البته برای آنهایی که می توانند از پس هزینه های این مدارس برآیند. این هزینه ها از مدرسه ای به مدرسه دیگر متفاوت است و با توجه به خدمات آموزشی که ارائه می دهند یا کلاس های فوق برنامه ای که دارند و حتی نسبت به فضای فیزیکی و میزان امکانات و تجهیزاتشان کم و زیاد می شود.

بازار برخی از این مدارس نیز بسیار گرم است بویژه در دوره دبیرستان که تعداد راه یافتگان به دانشگاه از مدرسه ای خاص ملاک انتخاب برخی از خانواده ها قرار می گیرد و آنها نیز برای ثبت نام فرزند خود در این مدارس مشتاق می شوند.

درباره این که مدارس غیرانتفاعی از نظر آموزشی کیفیت دارد یا نه یا این که هزینه های دریافتی آنها بحق است یا خیر دیدگاه های متفاوتی وجود دارد. یک تفکر متعلق به موسسان این مدارس است که به هزینه های سنگین اداره مدارس، استیجاری بودن ساختمان ها و دستمزدهای معلمان و کادر مدرسه اشاره می کنند که تا حد زیادی حق با آنهاست. یک تفکر هم از آن مشتریان این مدارس است که معتقدند درست است که هزینه های زیادی می پردازند، اما از این که دانش آموزشان پیشرفت تحصیلی دارد و موفق است، راضی اند. یک تفکر نیز متعلق به منتقدان است که می گویند این مدارس، چون پولی است محل تجمع عده ای پولدار است که اگر درس هم نخوانند با پول نمره می گیرند.

البته در هر یک از این دیدگاه ها نقص هایی وجود دارد و رگه هایی از افراط و تفریط در آن دیده می شود، چون واقعیت این است که در مدارس غیرانتفاعی نیز مثل مدارس دولتی هم دانش آموز موفق تربیت می شود و هم دانش آموز ناموفق.

توسعه آرام هیات امنایی ها

مدارس هیات امنایی نیز از دانش آموزان پول می گیرند و از این بابت از جنس مدارس غیرانتفاعی هستند. البته میزان شهریه آنها به اندازه غیرانتفاعی ها نیست، اما به حال پرداخت شهریه لازمه ورود به این مدارس است.

مدارس هیات امنایی همان مدارس دولتی است که به درخواست شورای مدرسه و تأیید شورای آموزش و پرورش شهرستان یا منطقه تغییر شکل می دهد و در قالب مدرسه ای درمی آید که هدفش توسعه مشارکت های مردمی است. منظور از توسعه مشارکت های مردمی نیز دریافت شهریه از خانواده هاست که به دو شکل از دانش آموزان دریافت می شود، یکی به صورت وجوهی که بابت ارائه خدمات آموزشی و پرورشی فوق برنامه دریافت می شود و دیگری هدایا و کمک های مردمی داوطلبانه که در خارج از فصل ثبت نام دانش آموزان در اختیار مدیران قرار می گیرد.

البته بخشی از هزینه های مدارس هیات امنایی از محل اعتبارات دولتی تامین می شود که البته چون این اعتبارات بویژه در سال های اخیر یا قطره چکانی بوده یا اصلاً وجود نداشته، این مدارس برای تامین هزینه های خود روی کمک های مردمی حساب می کنند.

خاص به اندازه مدارس شاهد

مدارس شاهد نیز از دانش آموزان شهریه می گیرند و در کنار آن گزینش های ویژه ای دارند که دست بسیاری از افراد را از رسیدن به آن کوتاه می کند.

شهریه این مدارس برای سال تحصیلی پیش رو، برای مقطع ابتدایی 220 تا 350 هزار تومان، در مقطع راهنمایی 250 تا 400 هزار تومان و در مقطع متوسطه و هنرستان نیز 300 تا 500 هزار تومان است یعنی شهریه ها به روز شده است. این در حالی است که شرایط پذیرش دانش آموز در این مدارس تغییری نکرده و همچنان راه این مدارس برای خانواده شاهد و ایثارگر باز است، البته دانش آموزان غیرشاهد نیز در صورت دارا بودن شرایط عمومی و کسب امتیازات لازم می توانند در این مدارس تحصیل کنند، اما با این حال همچنان اولویت با فرزندان جانباز با حداقل 20 درصد از کارافتادگی، فرزندان و جانبازان 25 تا 49 درصد متوفی، دانش آموز جانباز، فرزند جانباز 25 تا 49 درصد، فرزند جانباز تا 25 درصد، خواهر و برادر شهید و جانباز 70 درصد و بالاتر، نوه شهید و نوه جانباز 70 درصد و بالاتر، فرزند جهادگر و رزمنده بسیجی، فرزند رزمنده نظامی یا وظیفه، فرزند همسر شهید، خواهرزاده یا برادرزاده شهید و جانباز بالای 70 درصد، نوه آزاده و جانباز 50 تا 69 درصد است.

معدل حرف اول را می زند

از پول که بگذریم دو نوع مدرسه در کشور وجود دارد که به واسطه کیفیت ویژه آموزشی اش خواهان دارد؛ مدارس سمپاد و نمونه دولتی. این مدارس آزمون های سختی دارد برای همین فقط عده ای خاص از دانش آموزان را در برمی گیرد. در این میان ورود به مدارس سمپاد سخت تر است چون فقط دانش آموزان تیزهوش که به عنوان استعداد های درخشان شناخته می شوند، می توانند به این مدارس راه پیدا کنند که حداقل معدل آنها باید 19 باشد در حالی که در مدارس نمونه دولتی حداقل معدل 16 در نظر گرفته می شود و دانش آموزانی که در این مدارس تحصیل می کنند به اندازه مدارس سمپاد یکدست نیستند. در سال های اخیر مدارس سمپاد در نقاط مختلف کشور تاسیس شده و آمارها از توسعه این مدارس حکایت دارد. این موضوع شاید برای خانواده هایی که فرزندان تیزهوش دارند خوشایند باشد، اما صاحب نظران حوزه آموزش و پرورش معتقدند این رشد باید کنترل شود. حتی علی اصغر فانی، سرپرست کنونی وزارت آموزش و پرورش نیز موافق این توسعه نیست، چون معتقد است بر اساس استانداردهای جهانی از بین ده هزار دانش آموز فقط یک نفر تیزهوش است در حالی که توسعه شتابان این مدارس با این اصل جهانی مغایرت دارد.

مدرسه بزرگسالان، فرصتی برای تجدید قوای علمی

ترک تحصیل کرده ها، شاغلانی که برای ماندن در محل کار به مدرک تحصیلی نیاز دارند، پسرانی که بعد از خدمت سربازی به فکر ادامه تحصیل افتاده اند یا زنان و دختران متاهلی که نمی خواهند درس خواندن را کنار بگذارند از مخاطبان مدارس بزرگسالان هستند.

هدف از تاسیس مدارس بزرگسالان نیز حمایت از این گروه ها بوده، یعنی ایجاد فرصت های تحصیلی برای کسانی که برخی ضرورت ها و شرایط زندگی یا موانع اقتصادی آنها را از تحصیل در مدارس عادی بازداشته است.

شرط سنی ورود به این مدارس حداقل 16 سال تمام است که رعایت این شرط سنی برای افرادی که تحصیل آنها در مدارس روزانه منع قانونی دارد (از جمله دانش آموزان متاهل) الزامی نیست. برنامه های درسی مدارس بزرگسالان همان برنامه های مصوب برای هر پایه تحصیلی در مدارس عادی است، اما تعداد ساعات های تدریس هر درس در هفته دو برابر و در دوره تابستانی چهار برابر ساعت های هفتگی مدارس عادی است.